

σώνω

σώνω, ρ. [<ἔσωσα, ἀόρ. του αρχ. ρ. σώζω], σώνω. **1.** βγάζω κάποιον από κάποια δύσκολη θέση ή κατάσταση: «κάθε φορά που έχει ανάγκη από λεφτά, τον σώνει ο φίλος του». **2.** γλιτώνω κάποιον από θανάσιμο κίνδυνο: «θα 'πεφτε στον γκρεμό, αλλά τον έσωσε ο φίλος του, που πρόλαβε και τον άρπαξε απ' το χέρι». **3.** φτάνω κάτι που βρίσκεται ψηλά ή μακριά ή βαθιά: «δε σώνω να φτάσω το ψωμί, γιατί είναι ψηλά στο ράφι»· βλ. και λ. σώζω. (Ακολουθούν 20 φρ.)·

- δε με σώνει κι ο Θεός ή δε με σώνει ούτε (ο) Θεός, βλ. λ. [Θεός](#)·

- δε με σώνει τίποτα ή δε μας σώνει τίποτα, η τιμωρία μου είναι βέβαιη, η καταδίκη μου είναι τελεσίδικη: «αν μάθει πως τον κάρφωσα, δε με σώνει τίποτα || αν αντιληφθεί πως έβαλα χέρι στο ταμείο, δε μας σώνει τίποτα». Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του·

- δώσ' τε και σώσ' τε, βλ. λ. [δίνω](#)·

- ένα θαύμα μόνο θα μας σώσει ή ένα θαύμα μόνο μας σώνει ή ένα θαύμα μόνο θα με σώσει ή ένα θαύμα μόνο με σώνει, βλ. λ. [θαύμα](#)·

- ένας σεισμός μόνο θα μας σώσει ή ένας σεισμός μόνο μας σώνει ή ένας σεισμός μόνο θα με σώσει ή ένας σεισμός μόνο με σώνει, βλ. λ. [σεισμός](#)·

- καλά και σώνει, βλ. λ. [καλός](#)·

- μια βροχή μόνο θα μας σώσει ή μια βροχή μόνο μας σώνει ή μια βροχή μόνο θα με σώσει ή μια βροχή μόνο με σώνει, βλ. λ. [βροχή](#)·

- (να) μη σώσει και..., έκφραση τέλειας αδιαφορίας για το αν δε γίνει κάτι που επιθυμούμε: «τηλεφώνησε η τάδε και μου είπε πως δε θα μπορέσει να 'ρθει στο ραντεβού σας. -Μη σώσει κι έρθει || δε θα σε παρακαλάω μια ώρα να φας. Αφού δε θέλεις, μη σώσεις και φας». (Λαϊκό τραγούδι: έχω στενάχωρη καρδιά και ντέρτια δε χωρούνε, και οι χαρές που καρτερώ **μη σώσουνε** και 'ρθούνε)·

- (να) μη σώσεις! (είδος κατάρας) να μην αξιωθείς, να μην μπορέσεις, να μην προλάβεις να κάνεις κάτι που επιθυμείς ή που επιδιώκεις: «να μη σώσεις να δεις τα παιδιά σου μεγάλα, παλιάνθρωπε!»·

- (να) μη σώσεις και δεις άσπρη μέρα, βλ. λ. [μέρα](#)·

- να μη σώσεις να δεις χαίρι και προκοπή, βλ. λ. [χαίρι](#)·

- (να) μη σώσω! είδος όρκου που δίνουμε σε κάποιον για να γίνουμε πιστευτοί σε αυτά που του λέμε: «να μη σώσω, αν σου λέω ψέματα!»·

- ντε και σώνει, βλ. συνηθέστ. ντε και καλά, λ. [καλός](#). (Λαϊκό τραγούδι: θα στο πούνε κι οι γειτόνοι, τι σου φταίει το παιδί, θέλεις **ντε καλά και σώνει** να πεθάνει δηλαδή)·

- που να μη σώσεις! βλ. φρ. (να) μη σώσεις(!)·

- που να μην έσωνα! έκφραση έντονης μεταμέλειας για κάτι που κάναμε ή είπαμε: «τι ήθελα και του 'κανα εκείνη τη χειρονομία, που να μην έσωνα, κι αρπάχτηκε τόσο πολύ! || τι ήθελα να μιλήσω, που να μην έσωνα κι έγινε τέτοια παρεξήγηση!»·

- που να μην έσωνε! είδος κατάρας σε κάποιον που κατόρθωσε να πραγματοποιήσει την επιθυμία του ή την επιδίωξή του, πράγμα που δε μας είναι καθόλου αρεστό: «από δω την είχε, από κει την είχε, κατάφερε να παντρευτεί την κόρη μου, που να μην έσωνε!»·

- σώνει και καλά, βλ. λ. [καλός](#).

- σών' πρώτος! βλ. λ. [πρώτος](#).

- σώσων Κύριε τον λαόν Σου! βλ. λ. κύριος.

- τη σώνω (ενν. τη χαρτοπαιχτική παρτίδα), ενεργώ έτσι, ώστε να μην υπάρξει νικητής για να συνεχιστεί το παιχνίδι: «εφόσον τη σώνεις, γιατί δεν κατεβάζεις, να σωθεί το παιχνίδι;».

- τρέχει και δε σώνει, βλ. λ. [τρέχω](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας